

Bezoek de website:

www.oakie.info

Alles over, voor en tegen
de eikenprocessierups

Heb je een vraag aan de GGD?
Vind je regionale GGD via
www.ggd.nl

GEZONDHEID MENS

1. Hoe kun je contact met de brandharen voorkomen?

We hebben een aantal tips om last te voorkomen of beperken:

- Ga niet onder, of in de buurt van een besmette boom zitten.
- Bedek hals, armen en benen wanneer u naar een gebied gaat waar eikenprocessierupsen zijn.
- Raak de rupsen, (oude) brandharen, spinselnesten en vervellingshuidjes niet aan. Leg je kinderen uit waarom zij processierupsen niet moeten aanraken.
- De brandharen van de eikenprocessierups zijn er tot ver in augustus.
- Ben je bewust en probeer plekken met (oude) nesten zoveel als mogelijk te vermijden.

Zie ook folders 2. wat te doen bij....
en 3. Natuurlijk bestrijden

Wist je dat: ook oude nesten in
of onder bomen tussen de 6 en 8
jaar overlast kunnen geven?

Wist je dat: brandharen door de
wind soms wel 50 tot 100 meter
van bomen wegwaaien?

GEZONDHEID MENS

2. Waar kun je last van krijgen?

De brandharen van de eikenprocessierups geven klachten. De brandharen zijn zo klein dat je ze niet kunt zien. Bij contact met brandharen dringen ze gemakkelijk in de huid, ogen en luchtwegen. Dit veroorzaakt binnen een paar uur klachten zoals:

- jeuk
- bultjes of blaasjes op de huid
- een rode huid
- rode, dikke en soms ontstoken ogen

Soms lijken de klachten op een verkoudheid:

- een loopneus
- kriebel in de keel hoesten
- moeilijk slikken
- kortademigheid

Sommige mensen reageren sterk op de brandharen en krijgen last van:

- braken
- duizeligheid
- koorts
- een algeheel ellendig gevoel

Hoe erg de reactie is, is voor iedereen anders. Kom je vaker met brandharen in contact? Dan kan je er heftiger op reageren. Ook dieren kunnen last krijgen van de brandharen van de eikenprocessierups.

EIKENPROCESSIERUPS

RUPSEN & GEZONDHEID

3. Wat moet ik doen bij klachten?

a. Lichaam

Trek kleding waarin brandharen zitten voorzichtig uit en strip de huid zo snel mogelijk met plakband. Spoel daarna de huid en ogen af met lauw water. Probeer niet te krabben of wrijven. Meestal gaan de klachten vanzelf over binnen een paar dagen of weken. Heb je erge jeuk? Dan kan zalf helpen. Vooral de zalven met menthol, aloë vera of calendula werken goed. Heb je erge last, ga dan naar de huisarts.

b. Kleding

In kleding kunnen brandharen, door hun weerhaakjes, vast blijven zitten. Verwijder brandharen uit kleding door ze te wassen. Was de kleding zo snel mogelijk om te voorkomen dat de brandharen in andere kleding komt. Om de eiwitten in de brandharen af te breken is een temperatuur van 60 °C nodig. Is de kleding niet op deze temperatuur te wassen? Probeer dan te wassen op een lagere temperatuur en controleer of je na het dragen van deze kleding opnieuw klachten krijgt.

EIKENPROCESSIERUPS

1. RUPS EN GEZONDHEID

1. Wat is de eikenprocessierups?

De eikenprocessierups is de larve van een nachtvlinder. Ze legt haar eitjes vooral in de toppen van eikenbomen. Daar overwinteren ze. Vanaf half april tot begin mei komen de eitjes uit. Na een aantal vervellingen komen groepjes rupsen samen. Zij vormen grote nesten op de stam en zijtakken van de eikenboom. Rupsen vervellen drie keer, daarna, krijgen ze brandharen. De brandharen veroorzaken gezondheidsklachten.

2. Hoe herken je bomen met eikenprocessierups?

Eikenbomen met eikenprocessierupsen zijn te herkennen aan de specifieke nesten op de stammen of dikkere takken. De nesten zijn dichte spinsels van vervellingshuidjes, met brandharen en uitwerpselen. De rupsen gaan 's nachts in processie op zoek naar voedsel in de toppen van de boom. Grote groepen processierupsen kunnen een boom helemaal kaalvreten.

3. Waarom waren er in 2018 zoveel eikenprocessierupsen?

In 2018 heeft onder andere het mooie weer tijdens het groeiseizoen van april tot juli de hoge plaagdruk veroorzaakt. Ook was de beschikbaarheid van bestrijders te laag om deze plaagdruk te beheersen. Ook zijn er nieuwe ontwikkelingen ontdekt, zoals in vraag 6 wordt uitgelegd.

4. Zitten de rupsen ook op andere bomen dan eiken?

De eikenprocessierups heeft een sterke voorkeur voor eikenbomen. Veel eiken langs lanen en singels zorgt voor een aantrekkelijke gebied waarin de eikenprocessierups leeft. De hoge temperatuur tijdens voorjaar en zomer zorgde de afgelopen jaren voor verspreiding van de rups over heel Nederland. In provincies waar een groot aantal eikenbomen staat, zoals Brabant en Drenthe, zijn vaak meer eikenprocessierupsnesten. Er zijn ook andere soorten rupsen die vergelijkbare overlast kunnen veroorzaken. De denneprocessierups bijvoorbeeld, maar deze zit vaak in andere boomsoorten.

5. Welke negatieve gevolgen heeft de rups voor de natuur en zijn omgeving?

Contact met brandharen kunnen gezondheidsklachten bij mens en dier veroorzaken.

6. Zijn er nieuwe ontwikkelingen?

Onderzoekers van het 'kenniscentrum Eikenprocessierups' stelden vast dat de eikenprocessierups geen eenduidige manier van leven heeft.

Niet alle eipakketten komen tegelijk uit. Soms zijn er bij het uitkomen nog geen eikenbladeren uitgelopen. De jonge rupsen blijken dan minstens 2 weken zonder voedsel te overleven. Ook bij temperaturen onder 0 °C overleven de rupsen.

Er zijn vermoedens dat eikenprocessierupsen een of misschien een paar jaar in de grond in verlengde diapauze (rust) kunnen gaan. Ze worden dan weer actief in een voor de eikenprocessierups goed jaar. Een deel van de rupsen komt daardoor pas later in het voorjaar waardoor bestrijding veel lastiger wordt. (bron: NatureToday.com 24 juni 2018)

GEZONDHEID DIER

1. Kunnen dieren ook last krijgen van de rups?

Ja, de laatste jaren zijn er steeds vaker meldingen van klachten bij paarden en honden door deze rups. Men vermoedt dat ook landbouwhuisdieren er last van kunnen hebben.

2. Waar kunnen dieren last van krijgen?

Dieren nemen vaker grote aantallen brandharen op. Zij kunnen last krijgen van zwellingen van de tong en lippen, een ontsteking van het mondslijmvlies en ogen en ademhalingsproblemen. De dieren gaan speeksel en tranen. Honden kunnen slikklachten krijgen en gaan kokhalzen en braken. De schade in de bek kan ernstig zijn, in zeldzame gevallen sterft een deel van de tong af. Klachten van de huid zijn zeldzaam, omdat dieren een vacht hebben.

3. Wat moet ik doen als het dier klachten heeft?

Bij het zien van de genoemde verschijnselen is een snelle behandeling door een dierenarts belangrijk. De behandeling gaat zwelling, pijn en braken tegen. Als er brandharen in de bek zitten, dan moet deze uitgebreid gespoeld worden met water. Vaak duurt de behandeling meerdere dagen. Het duurt soms een paar weken voordat alle klachten verdwenen zijn.

4. Hoe kan ik voorkomen dat mijn dieren in contact komen met de brandharen?

- Voorkom elk contact van huisdieren met de rupsen en resten ervan, zoals met vrijgekomen brandharen en lege nesten. Vermijd gebieden waar gewaarschuwd wordt voor eikenprocessierupsen.
- Ga na contact met de rupsen of brandharen het dier niet krabben of wrijven. Was of spoel de bek, de huid of ogen goed met water. Als blijkt dat het dier allergische klachten (zoals genoemd bij 2) laat zien, dan is het altijd het advies om contact op te nemen met de dierenarts.
- Laat paarden en andere landbouwhuisdieren niet onder of vlakbij (binnen 100 meter) eikenbomen met nesten grazen. Laat de nesten door een professional verwijderen.
- Verwerk het gras onder bomen of vlakbij (binnen 100 meter) eikenbomen met nesten niet tot hooi. Dan worden brandharen niet via het hooi opgegeten. Ook verzorgers van de paarden kunnen last hebben van heftig irriterende jeuk met rode bultjes op onbedekte huid bij het geven van dit hooi.

Bronnen:

- Overgaauw PAM. Eikenprocessierups problemen bij dieren, dierenarts.nl, 4 april 2018.
- Jans HWA en Franssen AEM. De brandharen van de eikenprocessierups, (Thaumetopoea processionea L.), een mogelijk probleem voor dieren? Tijdschrift Diergeneeskunde 2008; 10: 424-9.